

GENÇ YOKSULLUĞU DOSYASI

GENÇLER YOKSULLUKLA MÜCADELE EDİYOR

Cumhuriyetin ikinci yüzyılında eğitim hakkını kullanmak isteyen her gencimiz ilköğretimden üniversiteye kadar aşması gereken engellerle karşı karşıya. Oysaki Anayasamızın "Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi" başlıklı 42. maddesi, herkesin eğitim ve öğrenim hakkına sahip olduğunu belirtir. Aynı madde, eğitim ve öğrenimin devletin gözetim ve denetimi altında olduğunu ve zorunlu temel eğitimin parasız olduğunu da vurgular. Giderek artan ekonomik kriz ile birlikte gençlerin, öğrencilerin eğitimlerine devam edememesi artık eşit eğitim fırsatlarına erişememesi ve insan haklarının ihlal edilmesi anlamına gelmektedir.

Öğrenci Yoksulluğunun Gizli Yüzü: Görünenin Ötesindeki Boyutlar

Genelde, yoksulluk; sefalet, açlık ve temel ihtiyaçları karşılayamama durumu olarak anlaşılır. Ancak son dönem çalışmalarda, yoksulluğun sadece gelir yetersizliği olmadığı, yaşam kalitesi, sosyal dışlama ve gelir dağılımı gibi konuları da kapsadığına dikkat çekilmektedir. Bu nedenle, yoksulluğun tam anlamıyla anlaşılması ve etkili politikaların geliştirilmesi için sosyo-kültürel değerlendirmelere ve eşitsizliklere dikkat edilmesi gerekmektedir. CHP Yoksulluk Dayanışma Ofisi olarak, 2023 - 2024 eğitim öğretim dönemine yaklaşırken, ekonomik zorluklar nedeniyle zar zor geçinmeye çalışan çalışan, çalışamayan gençler, üniversite öğrencileri ve hatta okulu dondurmaya düşünen öğrencilerin sayısı artarken, gençlerin barınma, eğitim, beslenme gibi çeşitli temel haklarının ihlallerine tanık oluyoruz.

CHP Yoksulluk Dayanışma Ofisi olarak yalnızca ekonomik zorluklarla değil, eğitim, sosyal yaşam, sağlık ve zihinsel sağlıkta da büyük zorluklarla yaşayan gençlerle ve üniversite öğrencileriyle yaptığımız derinlemesine görüşmelerin ve yine öğrencilerle yapılan araştırmaların sonucuna dayanarak hazırladığımız bu raporda, her zaman olduğu gibi yoksulluğun nasıl gündelik hayat pratiklerimize etki ettiğini yüksek öğrenim açısından inceledik.

2022'de yapılan bir araştırmaya göre yine niversite öğrencileri, yoksulluğu "Yoksulluğun Göstergesi", "Temel İhtiyaçlar" ve "Yoksulluğun Kaynağı" başlıklı üç kategoride ele alıyor. Çalışma, ğrencilerin yoksulluk kavramını yalnızca maddi boyutla sınırlı görmek yerine, sosyal ilişkiler, sosyal aktiviteler, aile yapıları, yaşamdan aldıkları tatmin, ulaşmayı hedefledikleri idealler ve hayaller üzerinden de tanımladığını ortaya koyuyor. Bu bulgular, yoksulluğun gençler için çok boyutlu bir olgu olduğunu işaret ediyor.

KYK Bursuyla Beslenmeye, Barınmaya ve ğrenci Olmaya Çalışmak

Hacettepe niversitesi'nde yemek ücretlerinin yüzde 76 arttı

Okulların açılmasına az süre kalmışken, henüz güncel yemekhane fiyatlarını açıklayan az sayıda okul var. Güncel fiyatlarını açıklayan bir okul olan Hacettepe niversitesi'nde ise; yaşanan yemek ücretlerinin %76'lık artışı, öğrencilerin temel bir insan hakkı olan sağlıklı beslenme hakkına olan erişimlerini zorlaştırmaktadır.

ODTÜ'de yemek creti yüzde 80 arttı

Benzer şekilde, okulların açılmasına yakın birçok niversite de yeni yemekhane ücretlerini açıklamaya başlamıştır, ODTÜ de yeni eğitim ğretim döneminde %80 zamlarla 15 Lira'ya yemek vermeye başlayacaktır.

Yemek creti, burs oranının üstünde

Yemek cretlerinin bu denli hızlı bir şekilde artması, öğrencilerin sadece beslenmeye ayırdığı mevcut burslarını aşmış durumdadır. Bu, ğrencilerin adil bir eğitim hakkını sürdürebilir ve sağlıklı bir şekilde kullanmalarını engellemekte, bu da onların eğitim fırsatlarına erişimini tehdit etmektedir.

nlisans ve lisans öğrencilerine verilen KYK burs miktarı

1250 TL

 ğn okul yemekhanesinden beslenen bir niversite öğrencisinin aylık yemek masrafı

1275 TL

Üniversiteye Yakın Ev Tutmanın Bedeli yüzde 151.4 Arttı!

Kendi şehirlerinden farklı bir şehre okumaya gelen öğrencilerin ilk karşılaştığı sorun genelde barınmadır. Devlet yurdu, özel yurt, ev kiralama gibi yollara başvuran gençlerin önündeki problem 2023 - 2024 eğitim öğretim yılında daha da derinleşmiştir.

KYK yurt ücretlerinde fiyatlandırma yurt tipine göre değişmekte: Tip 1 ücreti aylık 345 lira, Tip 2 ücreti aylık 405 lira, Tip 3 ücreti aylık 480 lira, Tip 5 ücreti aylık 510 lira ve Tip 6 ücreti aylık 570 lira olmuştur.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerin yüzde 88'i yurt konaklama hakkı elde edemedi

İstanbul'daki önde gelen üniversitelerde yurt krizi patlak vermiştir. Özellikle Koç Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde yaşanan barınma krizi, bu konunun en bilindik örnekleridir.

Boğaziçi Üniversitesi Öğrenci Temsilciliği Kurulu Yurtlar Çalışma Komitesi tarafından yapılan bir ankete göre, ankete katılan öğrencilerin %88'i yurt konaklama hakkı elde edememiştir ve %89'u İstanbul dışından gelmektedir.

Boğaziçi Üniversitesi'nde yüzde 52'si ev kiralayacak durumda

Ankete katılan ve yurt hakkı kazanamayan öğrencilerin sadece %7.6'sı özel yurt veya ev kiralamayı düşünebilecek ekonomik imkana sahiptir; %52.2'si ise bunun için gerekli maddi kaynağa sahip olmadığını belirtmiştir. Ankete katılan yurt hakkı kazanamayan öğrencilerden 39'u depremzede, 73'ü burslu, 62'si düşük gelirlidir. Ayrıca, 27 öğrenci yalnızca bir veya her iki emekli ebeveyninin emekli maaşıyla geçim sağladığını ifade etmiştir. Ankete göre, zor durumda olan öğrencilerin %70'i kadındır.

ÖTK Yurtlar Çalışma Komisyonu Yurt Krizi İBB Raporu'na göre; Rapora göre geçtiğimiz yıl yurttan kalan yaklaşık 2600 lisans öğrencisinin 1400'üne yurt verilmediği, bu kişilerin de en az yarısının başka yerde kalacak bütçesinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

ODTÜ 100. Yıl İşçi Blokları Mahallesi'nde kira fiyatları yüzde 151.4 arttı

Ankara, İstanbul, Eskişehir, İzmir, İstanbul gibi büyük şehirlerde ev kira fiyatları inanılmaz derecede yükselmiş, bu durum da öğrencilerin barınma haklarına olan erişimlerini sekteye uğratmıştır. Örneğin, Ankara'da üniversite öğrencilerinin yoğunlukta yaşadığı ve ODTÜ'lü öğrencilerin mahallesi olarak bilinen 100. Yıl İşçi Blokları Mahallesi'nin kira fiyatlarına baktığımızda, son 1 yıl içinde metrekare başına kira bedelinin %151.4 oranında yükseldiğini görüyoruz (kaynak: sahibinden.com ilanları). Eskişehir'de üniversite yakını ev kiralarda ise benzer şekilde %138.35 oranında bir yükseliş görünmektedir.

Öğrencilerin barınma sıkıntısı yalnızca maddi değil, kendisine yurt çıkmayan, yurdu yıkılan veya yurdu restorasyona giren binlerce öğrenci var. Öğrencilere uygun fiyatlarla konut sağlamak, sosyal devletin bir görevidir.

Gençlere Reva Görülen Yalnızca Nefes Almak mı?

Önlisans ve lisans öğrencilerine verilen KYK burs miktarı	1250 TL
KYK yurdunda kalan bir öğrencinin en ucuz KYK odasında kaldıktan sonra elinde kalan para	905 TL
Haftaiçi her gün 2 öğün okul yemekhanesinde yiyen; nefes almak ve yemek yemek dışında hiçbir şey yapmayan bir öğrencinin elinde ay sonu kalacak para	245 TL

KYK burslarının yetersizliği, öğrencilerin yaşam hakkı ile eğitim hakkı arasında bir denge kurmalarını zorlaştırmaktadır. KYK bursları, gençlerin insani bir yaşam sürdürebilecekleri düzeye artırılması veya daha fazla öğrenciye burs verilmesi, öğrencilerin insan haklarına uygun bir yaşam sürdürebilmeleri için bir ihtiyaçtır.

"Yirmili Yaşlar En Güzel Çağ" sözü, yalan oldu!

Yoksulluk çok yönlü ve çok boyutludur. Yoksulluk; eğitim ve gelir eksikliği, kötü sağlık imkanları, düşük yaşam standartları, vasat iş koşulları, sosyal baskı ve ayrımcılık gibi birçok boyuttan oluşur. Bu nedenle, yoksulluklar sadece maddi yetersizliklerle sınırlı değildir, aynı zamanda politik, sosyal, kültürel, fiziksel, psikolojik ve zihinsel sağlık boyutlarını içerir. Üniversite öğrencilerinin yaşadığı yoksulluk da tam bu sebeple çok boyutludur ve çok boyutlu olduğu için de acilen çözüme kavuşması gerekmektedir.

Her 2 üniversite öğrencisinden 1'i beslenmekte zorluk yaşıyor

Türkiye'de gerçekleştirilen, 13 bin 085 öğrenciyle yapılmış geniş kapsamlı bir araştırmaya göre, üniversite öğrencilerinin yaklaşık **%60'ının görece yoksulluk sınırının altında olduğu belirlenmiştir**[1]. Ayrıca başka bir çalışma, üniversite öğrencileri arasındaki yoksulluğun özellikle temel ihtiyaçlar ve eğitim alanında yoğun olarak hissedildiğini göstermektedir. Bu öğrencilerin; balık, tavuk, et gibi beslenme açısından önemli olan **gıdalara ulaşmakta zorlandıkları, haftada en az ise birkaç gün öğün atladıkları ortaya konmuştur**[2].

16 ilden 18-25 yaş arası 2.140 katılımcıyla[3] gerçekleştirilen, Konrad-Adenauer-Stiftung Derneği adına Hacettepe Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ali Çağlar'ın hazırlamış olduğu Türkiye Gençlik Araştırması 2023 verilerine göre, her 2 gençten 1'inin (%55.4) yaşadığı en büyük zorluk beslenme giderleri. Bunu takip eden diğer zorluklar ise, %51.4'lük bir oranla internet ve telefon harcamaları; %50.4 ile eğitim masrafları. Yani her 2 gençten 1'i hem iletişim hem eğitim hem de beslenme haklarına erişimde büyük güçlük yaşıyor. Eğitimle ilgili hareketlilik ve konaklama masrafları da sırasıyla %42.2 ve %37.6 oranlarıyla gençlerin zorlandığı alanlar arasında.

Gençlerin yüzde 30'u mutsuz hissediyor

Araştırmaya katılan gençlerin sadece %17.3'ü mutlu hissettiğini belirtirken, %52.5'lik bir çoğunluk kendilerini orta derecede mutlu olarak tanımladı ve %30.1'i mutsuz olduğunu ifade etti. Gençlerin geleceğe yönelik en büyük beklentisi, %46.7 ile iyi bir yaşam sürmektir. Öte yandan, iyi bir yaşam için gerekli şeyleri Türkiye'de bulabileceklerinden şüpheliler. Araştırmaya katılan gençlerin %63'ü, fırsat verilmesi halinde başka bir ülkede yaşamak istediklerini ifade etti. Gençlerin yarısından fazlası, %71.3'lük bir oranla, kamu sektörü pozisyonları için işe alım sürecinde nitelik ve liyakatin yeterince dikkate alınmadığını düşünüyor.

[1] Gürler, A. Z., Doğan, H. G., Ayyıldız, B., Ayyıldız, M., & Gürel, E. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Yoksulluk ve Geleceğe Yönelik Beklentiler (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). 10. ULUSAL TARIM EKONOMİSİ KONGRESİ, (s. 330-338). Konya.

[2] Yolvermez, B., & Kaytan, M. (2022). Covid-19 Pandemisinde Derinleşen Öğrenci Yoksulluğu: Sakarya Üniversitesi Örneği. ODTÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 12(3), 1755-1776.

[3] Araştırmaya katılanların %88,5'inin öğrenci olduğu belirtilmiştir.

Gençlerin yaşam memnuniyeti düşüyor

HABİTAT Derneği'nin Infakto RW ortaklığıyla gerçekleştirdiği Gençliğin İyi Olma Hali Raporu'nun beşincisi yayımlandı. 8 Mart-8 Nisan 2023 tarihleri arasında Türkiye'deki kentsel genç nüfusu temsil eden 28 farklı ilde, 18-29 yaş arası 1.228 gençle yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirildi

- Rapora göre, yaşamından memnun olan gençlerin oranı %45,6'ya gerilediğini gösterirken, gençlerin yaşam memnuniyetinin beş yıldır düşüş eğiliminde olduğunu ortaya koydu. Raporun en önemli bulgularından biri, yaşamdan memnuniyet ve geleceğe dair umutların, büyük oranda istihdam koşullarından etkilendiğini gösterdi.
- 2017 yılında yaşamdan memnun olan gençlerin oranı %70,8 olarak kaydedilirken, bu yılki araştırmada bu oran %45,6 olarak ölçüldü. Gelecekte umutlu olduklarını belirten gençlerin oranı ise %43,7'ye geriledi. 2017 yılında bu oran %66,6 olarak ölçülmüştü.
- Memnuniyetin en düşük olduğu grup iş arayan gençler Türkiye'deki gençlerle ilgili en kapsamlı araştırmalardan biri olan rapor, 18-24 yaş grubunda yer alan ve çeşitli nedenlerle ne eğitimde ne de istihdamda olan gençleri ifade eden "ev genci" kavramını literatüre kazandırmıştı.
- Gençlerinin memnuniyet oranı bu yıl %46,4 olarak tespit edildi. Çalışan gençlerin yaşamdan memnuniyet oranı %47,1, öğrencilerin %51,8 iken yaşam memnuniyeti en düşük olan grubun iş arayan gençler olduğu tespit edildi. İş arayan gençlerin yalnızca %28'i hayatlarından memnun olduğunu belirtti.

Gençlerin yüzde 35,8'inin geliri 3 bin TL'nin altında

- Gençlerin maddi durumlarından memnun olma durumları da raporun ilk yayımlandığı 2017'den bu yana düşüş eğilimi gösterdi.
- 2017'de 5 gençten birinin maddi durumunu kötü olarak tanımladığı bilinirken, bu oran 2023'te %36,7'ye çıktı. Rahat bir hayat sürebilmek için gençlerin en az toplam gelir beklentisi, %39,3 oranıyla 9.000 - 18.000 TL iken %45,2 oranıyla 18.000 TL ve üstü olarak kaydedildi.

Gençler İçin En Büyük Sorun: Hayat Pahalılığı, Kiraların Yüksek Olması, Şiddet, İşsizlik

Gençlere göre karşılaştıkları en önemli sorun enflasyon ve hayat pahalılığı, ikinci sıradaysa işsizlik ve iş bulamamak geliyor. Üçüncü sırada kiraların yüksek olması, dördüncü sırada da sokaklardaki şiddet ön plana çıkıyor.

Gençlerin Endişesi: Ailelerin Refah Düzeyi, Terörizm, İşsizlik, Cinsel Taciz

Deloitte'un 2020 araştırmasına göre, ise Türkiye'deki Y kuşağının endişeli olduğu başlıca 3 konu; terörizm, işsizlik ve cinsel taciz. Deloitte'un Türkiye'de yaptığı araştırmaya göre, Y kuşağının %47'si ailesinin refah düzeyi yüzünden stres altında olduklarını dile getiriyor.

Ne eğitimde ne İstihdamda olan gençler yüzde 22.4; Başka ülkeye yerleşmek isteyenler yüzde 42,9

Ne eğitimde ne istihdamda olan 15-24 yaş grubundaki nüfusun oranı 2023'ün ilk çeyreğinde %22,4 olarak ölçüldü. HABİTAT'ın araştırmasına göre, Türkiye'deki gençlerin(18-29 yaş) %42,9'u başka bir ülkeye yerleşmek istiyor. Bu gençlerin belirttikleri ilk sebep ise %54,9 ile "daha iyi iş olanakları" cevabı olmuştur.

Başka ülkeye yerleşmek isteyenlerin oranı yüzde 42,9

HABİTAT'ın araştırmasına göre, Türkiye'deki gençlerin (18-29 yaş) %42,9'u başka bir ülkeye yerleşmek istiyor. Bu gençlerin belirttikleri ilk sebep ise %54,9 ile "daha iyi iş olanakları" cevabı olmuştur.

CHP Yoksulluk Dayanışma Ofisi, Üniversite Öğrencilerle Görüştü

ODTÜ, Okul Öncesi Öğretmenliği

Tahsin, 2021'de pandemi sonrası ekonomik sebeplerle okulu dondurmuş. Öncesinde idare etmek için çeşitli işlerde çalışmış fakat hem çalışırken okumanın verdiği zaman kısıtı hem psikolojik hem de ekonomik ağırlıktan dolayı okulu dondurmanın tek çare olduğuna karar vermiş.

Ankara Üniversitesi, Fizik Mühendisliği

Serkan, genel kanının aksine, çok iyi bir bölümden mezun olmasına rağmen, iş bulamadı, bulduğunda asgari ücretle çalışmak zorunda kaldı. Kirası 12 bin Lira. Ailesinin yanına Antalya'ya dönmek zorunda kaldı.

ODTÜ, Psikoloji

Ece, bu sene ODTÜ Psikolojiden mezun oldu. Mesai fazlası çalıştığı ve asgari ücrete çalıştığı işinde çalışırken bile kendine yetemediğini söyleyen Simge, farklı bir iş bakındı fakat yeni bir iş bulamadığı ve artık kirasını ödeyemediği için ailesinin yanına Kırklareli'ne geri dönmek zorunda kaldı. Maddi imkansızlıklardan dolayı aile evine dönmek zorunda kalan binlerce öğrenciden yalnızca biri.

Ankara Üniversitesi, İspanyol Dili ve Edebiyatı

Cemre, KYK kredisi alıyor çünkü kendisine burs çıkmamış. 2 arkadaşıyla beraber bir evde kalıyor, geçimini sağlamak için günlük güvencesiz işlerde çalışıyor. Ev sahibi evi satacağı için yeni bir ev bulmak zorundalar ama asgari düzeyde oturulabilecek evlerdeki yeni kiralar 15 bin Lira. Okulunu en azından 1 dönemliğine dondurup tam zamanlı işte çalışabileceğini söyledi çünkü mezun olsa bile kendi mesleğini icra edebileceğine dair bir umudu yok.

Öneriler:

- Öğrencilere **uygun fiyatlarla konut** sağlanmalı ya da acil olarak **geçici barınma merkezleri** oluşturulmalı.
- **Yemekhane ücretlerinin makul düzeyde** tutulması sağlanmalı, okul içi hizmet veren kafe ve lokantaların ihalesi yapılırken öğrencilerin ödeyebileceği azami tutar bir zorunluluk olarak önceden belirtilmelidir.
- Yerel yönetimler, özellikle üniversitelerin bulunduğu veya öğrencilerin yaşadığı mahallelerdeki **gıda bankalarını** destekleyerek öğrencilere **temel gıda malzemeleri** sağlamalı; hatta direkt olarak akşamları **1 öğün ücretsiz yemek hizmeti** vermelidir.
- Farklı bir şehre okumaya giden öğrencilere verilmek üzere bir **başlangıç seti (yurt veya ev için demirbaş hijyen ürünleri, kırtasiye malzemeleri)**, yerel yönetimler tarafından temin edilmelidir.
- Her üniversitede **erişilebilir ve ücretsiz, menstrual ürün otomatı** olmalıdır.
- Üniversiteler ve özel sektör, **öğrencilere staj ve iş fırsatları** sunmalıdır. Ayrıca, yerel yönetimler, özellikle gençlere yönelik (gencin yeteneğine göre) **istihdam programları oluşturarak** iş bulma konusunda yardımcı olabilir.
- Yerel yönetimler ve üniversiteler, öğrencilere **psikolojik destek** sunmalıdır. Bu konuda yerel sağlık kuruluşları ve ilgili STÖ'ler ile işbirliği içinde olmalıdır.
- Üniversiteler, **ücretsiz veya düşük maliyetli eğitim materyali** sunmalı ve bu kaynaklara kolay erişim sağlamalıdır. Ayrıca, **kütüphane ve bilgisayar erişimi gibi eğitim kaynaklarına erişimi** artırmalıdır. Her yurttan **24 saat açık bilgisayar salonu** olmalıdır.
- Yerel yönetimler, gençlere yönelik **ücretsiz kültürel etkinlikler** ve öğrencileri bu etkinliklere katılmaya teşvik etmelidir.
- Üniversiteler ve yerel yönetimler, **ayrımcılığa karşı sıfır tolerans politikaları** benimsemelidir. Ayrıca, **ayrımcılığı önlemek için eğitim programları** düzenlemeli ve bilinçlendirme kampanyaları yürütmelidir.
- **Yurtların depreme dayanıklılık raporları, açık ve şeffaf şekilde** paylaşılmalıdır.
- Gençler için özellikle yoksul mahallelerdeki **mesleki eğitim merkezleri, yerel düzeyde Teknokent'ler, kültür merkezleri, spor alanları ve etkinlik merkezleri** açılmalıdır.